کارورزی سلامت خانواده(پزشکی اجتماعی و پزشکی خانواده)

کد درس			
نام درس	کارورزی سلامت خانواده	**نوع چرخش**	الزامی
مرحله ارائه	کارورزی	**مدت چرخش آموزشی**	۳ ماه (یا ۱۲ هفته)
پیش نیاز		**تعداد واحد**	۱۲ واحد
هدف های کلی	**در پایان این دوره آموزشی کارورز باید بتواند:** ۱. با مراجعان، بیماران، کارکنان و سایر اعضای تیم سلامت به نحو شایسته ارتباط برقرار کند و ویژگی های رفتار حرفه ای مناسب را در تعاملات خود به نحو مطلوب نشان دهد. خصوصا در شرایط مختلف بالینی، نشان دهد که مسئولیت پذیری، ورزیدگی و اعتماد به نفس لازم برای انجام وظایف حرفه ای را به دست آورده است. ۲. ارزیابی مدیریت و کاهش عوامل خطر را به درستی و با موفقیت برای مراجعین انجام دهد ۳. برنامه های سلامت کشوری را به درستی اجرا و حسب مورد نقد نماید ۴. مهم ترین عوامل خطر و مشکلات سلامت جمعیت یا منطقه تحت پوشش در فیلدهای آموزشی را بررسی و اولویت بندی نماید و با توجه به امکانات موجود راهکارهای مناسب و برنامه عملیاتی لازم را با عنایت به همکاری های درون و برون بخشی تدوین و ارائه نماید ۵. خدمات غربالگری و پیشگیری از بیماری های شایع و اولویت دار را در سطح فرد، خانواده و جامعه نقد کند ۶. یک طرح در قالب تحلیل، اولویت بندی و حل مشکل را اجرا کند ۷. شاخص های بهداشتی را بر اساس کار با سیستم الکترونیکی سلامت محاسبه و تحلیل نماید ۸. راهکارهای ارتقای شاخص های سلامت را با استفاده از راهکارهای پایش و ارزشیابی در منطقه را پیشنهاد نماید ۹. اصول و راهکارهای صحیح ارجاع به سطوح بالاتر را به کار بندد ۱۰. ارزیابی عوامل اجتماعی موثر بر سلامت را در سطح فرد، خانواده و جامعه انجام دهد ۱۱. روش ها و شیوه های جلب حمایت همه جانبهAdvocacy را در حل مشکلات بکار ببندد ۱۲. روش های تشخیص زودرس و غربالگری بیماری های شایع را در سطح فرد، خانواده و جامعه به کار ببندد ۱۳. نسخه های لازم را بر اساس اصول تجویز منطقی داروها بنویسد ۱۴. توانایی اخذ شرح حال جامع، یکپارچه و کامل، از بیمار مبتلا به علائم و شکایات شایع و مهم در این بخش (**فهرست پیوست) داشته باشد و بتواند** معاینه فیزیکی عمومی و جامع بزرگسالان، کودکان (برحسب تقسیم بندی رایج سنی)، زنان باردار و سالمندان با رعایت حریم خصوصی بیمار و آگاهی از حدود شرعی مرتبط در کلینیک پزشکی خانواده یا مراکز جامع خدمات سلامت انجام دهد، تشخیص های افتراقی مهم را فهرست کند، اقدامات ضروری برای تشخیص و مدیریت مشکل بیمار را در حد مورد انتظار از پزشکان عمومی و متناسب با استانداردهای مرکز جامع خدمات سلامت محل آموزش، زیر نظر پرسپتور(پزشک خانواده) و سوپروایزر(استاد) مربوطه انجام دهد. ۱۵. مشکلات بیماران مبتلا به بیماریهای شایع و مهم در این بخش (**فهرست پیوست**) را تشخیص دهد، براساس شواهد علمی و گایدلاینهای معاونت بهداشت یا معاونت درمان وزارت بهداشت (بومی) در مورد اقدامات پیشگیری در سطوح مختلف، مشتمل برپیشگیری ابتدایی، اولیه ثانویه، درمان و توانبخشی بیمار در حد مورد انتظار از پزشک عمومی استدلال و پیشنهاد نماید و مراحل مدیریت و درمان مشکل بیمار را بر اساس استانداردهای مرکز جامع خدمات سلامت محل آموزش با نظارت سطوح بالاتر (مطابق ضوابط مرکز جامع خدمات سلامت محل آموزش) انجام دهد. ۱۶. پروسیجرهای ضروری مرتبط با این بخش (**فهرست پیوست**) را با رعایت اصول ایمنی بیمار، به طور مستقل با نظارت مناسب (مطابق ضوابط مرکز جامع خدمات سلامت محل آموزش) انجام دهد		
شرح چرخش آموزشی	در این چرخش آموزشی کارورز باید از طریق حضور در عرصه های پیشنهادی و انجام تکالیف فردی و گروهی به اهداف مشخص شده دست یابد. برای تامین دانش نظری کلاسهای آموزش نظری مورد نیاز در قالب کارگاههای توجیهی توسط گروه پزشکی اجتماعی و خانواده برگزار شود. ** عرصه های پیشنهادی آموزشی: • مراکز خدمات جامع سلامت شهری یا شهری و روستایی • خانه های بهداشت یا پایگاه های بهداشتی		

	• کلینیک پیشگیری و ارتقا سلامت • کلینیک پزشکی خانواده • خانه های سلامت و سرای محله شهرداری ها (در صورت امکان) • مرکز بهداشت شهرستان • بازدید از مراکز نگهداری سالمندان، کودکان بی سرپرست، زندان ها، . . . . . (در صورت امکان) ***در صورت امکان و ایجاد امنیت و ایمنی برای دانشجویان ترجیحا بیتوته در مناطق روستایی توصیه می شود*** در این چرخش آموزشی کارورزان از طریق مشارکت در ارائه خدمات سلامت در مراکز فوق الذکر، حضور در جلسات آموزشی تعیین شده، و مطالعه فردی توانمندی لازم برای انجام مستقل خدمات مرتبط با این چرخش را در حیطه طب عمومی متناسب با سند توانمندیهای مورد انتظار از پزشکان عمومی کسب می کنند.
فعالیت های آموزشی	زمان بندی و ترکیب این فعالیتها و عرصه های مورد نیاز برای هر فعالیت (اعم از مرکز جامع خدمات سلامت محل آموزش و پایگاه های سلامت و خانه های بهداشت تابعه آن ومرکز یادگیری مهارتهای بالینی Skill Lab) در راهنمای یادگیری بالینی Clinical Study Guide هماهنگ با استانداردهای اعلام شده از سوی دبیرخانه شورای آموزش پزشکی عمومی توسط هر دانشکده پزشکی تعیین می شود. ترجیحا بصورت ۳ ماه(۱۲ هفته) مداوم اجرا شود ولی در صورت نیاز این دوره می تواند به دو بخش شکسته شود که مجموع آنها ۳ ماه(۱۲ هفته) باشد ولی به هیچ وجه نباید دوره به بیش از دو بخش تقسیم شود.
توضیحات ضروری	* با توجه به شرایط متفاوت آموزش در عرصه نظام سلامت در دانشکده های مختلف لازم است برنامه و راهنمای یادگیری در نظام سلامت مطابق سند توانمندی های مورد انتظار دانش آموختگان دوره دکترای پزشکی عمومی توسط دانشکده پزشکی تدوین و در اختیار فراگیران قرار گیرد. ** میزان و نحوه ارائه کلاس های تئوری نباید به نحوی باشد که حضور کارورز در عرصه را تحت الشعاع قرار دهد و مختل کند. همچنین نوع و میزان وظایف خدماتی محوله به کارورز در این چرخش باید متناسب با اهداف آموزشی دوره سه ماهه سلامت خانواده باشد و سبب اختلال در یادگیری مهارتهای ضروری مورد انتظار نگردد. *** نظارت می تواند توسط سطوح بالاتر (دستیاران، فلوها، اعضای هیات علمی رشته های پزشکی خانواده، پزشکی اجتماعی، داخلی، زنان، جراحی، کودکان و ورانپزشکی) اعمال شود به نحوی که ضمن اطمینان از مراعات ایمنی و حقوق بیماران، امکان تحقق اهداف یادگیری کارورزان و کسب مهارت در انجام مستقل پرووسیجرهای ضروری مندرج در سند توانمندیهای مورد انتظار از پزشکان عمومی نیز فراهم گردد. تعیین نحوه و مسئول نظارت مناسب برای هر پروسیجر یا مداخله بر عهده دانشکده پزشکی است. **** اولویت با این است که کارورزان در طول این چرخش در مراکز جامع خدمات سلامت دارای امکانات بیتوته (از شنبه تا پنجشنبه) و دارای خدمات شبانه روزی مستقر گردند. ***** تعداد و طول مدت کشیک در این چرخش باید بر اساس استاندارد های کشیک های دوره کارورزی باشد و در مراکز جامع خدمات سلامت شبانه روزی زیر نظر پزشکان خانواده یا دستیاران تخصصی که در طول روز به عنوان پرسپتور با دانشجو در ارتباط مداوم هستند انجام شود.

پیوست درس کارورزی سلامت خانواده
علائم و شکایات شایع در این دوره
۱. رشد و تکامل غیرطبیعی در کودکان
۲. تب در کودکان
۳. اسهال و استفراغ در کودکان
۴. آنمی در کودکان
۵. درد قفسه سینه در بزرگسالان
۶. الکتروکاردیوگرام غیر طبیعی در بزرگسالان
۷. درد ستون فقرات و دردهای عمومی موسکولواسکلتال
۸. ضعف و بیحالی
۹. آسم و تنگی نفس
۱۰. سرفه و هموپتیزی
۱۱. تپش قلب
۱۲. دیسفاژی
۱۳. تهوع، استفراغ در بزرگسالان
۱۴. سوء هاضمه (dyspepsia)
۱۵. اسهال در بزرگسالان
۱۶. یبوست در بزرگسالان
۱۷. کاهش وزن غیرارادی در بزرگسالان
۱۸. یرقان در کودکان و بزرگسالان
۱۹. علایم سیستم ادراری (پلی اوری، دیس اوری، فرکوئنسی)
۲۰. پلی آرتریت و منوآرتریت
۲۱. تب در بزرگسالان
۲۲. هیپرگلیسمی در بزرگسالان
۲۳. چاقی در کودکان و بزرگسالان
۲۴. توده پستان در بزرگسالان
۲۵. درد پستان در بزرگسالان
۲۶. ترشح پستان در بزرگسالان
۲۷. درد حاد شکم در کودکان و بزرگسالان
۲۸. درد مقعد در کودکان و بزرگسالان
۲۹. خارش مقعد در کودکان و بزرگسالان
۳۰. اضطراب
۳۱. افسردگی
۳۲. وابستگی به مواد

پیوست درس کارورزی سلامت خانواده

سندرمها و بیماریهای مهم در این دوره

۱- دیابت	۱۶- پیلونفریت حاد
۲- بیماریهای خوش خیم پستان	۱۷- سیستیت و یورتریت
۳- هیپر لیپیدمی	۱۸- سنگهای ادراری
۴- نقرس	۱۹- نارسایی مزمن کلیه
۵- چاقی	۲۰- آسم
۶- استئوپروز	۲۱- COPD
۷- ریفلاکس مری	۲۲- بیماریهای شغلی ریه
۸- گاستریت و دئودنیت	۲۳- فیبرومیالژی
۹- سندرم روده تحریک پذیر	۲۴- آرتریت روماتوئید
۱۰- فیشر آنال	۲۵- استئوآرتریت
۱۱- هیپرتانسیون شریانی	۲۶- سندرم Rotator Cuff شانه
۱۲- نفروپاتی ناشی از بیماریهای مزمن (دیابت، هیپرتانسیون)	۲۷- کندرومالاسی کشکک
۱۳- اختلالات اضطرابی	۲۸- فیزیولوژی بارداری و مراقبت های دوران بارداری
۱۴- اختلالات خلقی	۲۹- مراقبت های پس از زایمان
۱۵- مسائل روانپزشکی در بیماریهای جسمی و اختلالات روان تنی	۳۰- خونریزی های دوران بارداری
	۳۱- عوارض سه ماهه اول و دوم و سوم بارداری
	۳۲- اختلالات هاپیرتانسیو در بارداری

* شامل بیماری ها و سندرمهایی است که اداره آنها در حیطه عملکرد پزشک عمومی قرار دارد. سایر موارد ضروری حسب تشخیص کمیته برنامه درسی دانشکده پزشکی می تواند به موارد فوق اضافه شود، مشروط بر آنکه امکان مواجهه با بیماران و آموزش نیز برای دانشجویان و کاورزان در عرصه مربوطه فراهم گردد.

در طی این چرخش **لازم است آزمایشها و روشهای تشخیصی رایج دارای کاربرد در حیطه فعالیت بالینی پزشک عمومی، و نحوه درخواست و تفسیر نتایج این آزمایشها و روشها در اختلالات و بیماریهای شایع که در عرصه مشاهده می شوند، بر اساس راهنماهای بالینی مورد استفاده در نظام سلامت ایران آموزش داده شود.

*** در طی این چرخش **لازم است داروهای رایج دارای کاربرد در حیطه فعالیت بالینی پزشک عمومی، و نحوه نوشتن نسخه در اختلالات و بیماریهای شایع که در عرصه مشاهده می شوند، بر اساس راهنماهای بالینی مورد استفاده در نظام سلامت ایران آموزش داده شود.**

**** در طی این دوره لازم است دانشجویان نحوه مراعات ایمنی بیماران را یاد بگیرند و حتما عملا تمرین کنند.

مدیریت موارد و پروسیجرهای ضروری در این دوره:

۱. گرفتن شرح حال و معاینه فیزیکی کودک
۲. بررسی رشد طبیعی و غیرطبیعی در کودکان و نحوه استفاده از منحنی‌های رشد
۳. بررسی تکامل طبیعی و غیرطبیعی و ابزارهای ارزیابی نمو در کودکان با توجه به برنامه کشوری کودک سالم و early child development
۴. مدیریت تغذیه با شیر مادر، مشاوره مادر شیرده، بیماری‌های مادر و مصرف داروها در دوران شیردهی
۵. مدیریت تغذیه در دوران مختلف از شش‌ماهگی تازمان بلوغ (ارزیابی، مشاوره) با توجه به برنامه کشوری کودک سالم و early child development
۶. بررسی مشکلات تغذیه‌ای شایع در دوران کودکی و نوجوانی با توجه به برنامه کشوری کودک سالم (FTT، چاقی و کمبود ریزمغذی‌ها)
۷. ارتقا سلامت کودکان در زمینه پیشگیری از حوادث، مسمومیت، سوختگی، بیماری‌های واگیر و غیر واگیر- نقش پزشک با توجه به برنامه کشوری کودک سالم
۸. مدیریت برنامه واکسیناسیون کودکان

پیوست درس کارورزی سلامت خانواده
۹. گرفتن نمونه خون وریدی ۱۰. برقراری راه وریدی محیطی و تزریق مایعات ۱۱. تزریق: داخل پوست، زیرجلدی، عضلانی و وریدی ۱۲. تزریق انسولین و آموزش آن به بیمار ۱۳. کنترل خونریزی های خارجی ۱۴. انجام بی حسی موضعی ۱۵. بخیه کردن و برداشتن بخیه پوستی ۱۶. مراقبت از زخم شامل شستشو، پانسمان ۱۷. انجام واکسیناسیون کودک ۱۸. معاینات بارداری ۱۹. انجام پاپ اسمیر ۲۰. انجام تست ادراری بارداری
*دبیرخانه شورای آموزش پزشکی عمومی می تواند فهرست علائم و نشانه های شایع، سندرم ها و بیماری های مهم و پروسیجرهای ضروری در این بخش را در مقاطع زمانی لازم حسب ضرورت و اولویتها با نظر و هماهنگی بورد پزشکی عمومی و دانشکده های پزشکی تغییر دهد.